

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVOM.

GOĐ. II.

U ZAGREBU, STUDENI (škol. god.) 1930./31.

BR. 3.

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59.31.

SADRŽAJ: Ernest Radetić: Pripovijesti iz istarske povijesti (I. Dolazak prvih Istrana u današnju Istru). — Josip A. Kraljić: Suze. — Teta Vika: Iseljenici. — E. R.: Lijepa naša Istra (Pazin grad). — Razno. — Veseli kutić. — Prijatelji »Malog Istranina«. — Mala pošta. — Zagonetke i odgonetke.

UREDNICI:

ERNEST RADETIĆ, ZAGREB

JOSIP A. KRALJIĆ, SPLIT.

TISKARA PERKO

vlasnici :

Aleksandar Perko i Miroslav Reputin
Za reb, Gundulićeva ul. 26 - Tel. 5069.

Izrađujemo prvoklasno sve štamparske poslove kao:
listovne i zaključne papire, posjetnice, re-
klamne karte, račune, kuverte, letake, pla-
kate, brošure i t. d., — solidno i brzo.

Tražite nezobvezne ponude.

MALI ISTRANIN

GOD. II. ZAGREB, STUDENI ŠKOL. GOD. 1930. 31. BR. 3.

Pripovijesti iz istarske povijesti*

I.

Dolazak prvih Istrana.

Na obalama Crnoga mora, tik uz ušće Dunava, stanovao je u prastaro vrijeme malen, ali hrabar narod. Izvrсни pomorci, spretni trgovci i hrabri vojnici, zalijetali bi se u skupinama duboko u unutrašnjost zemlje i dovozili kućama svojim čitave toware svakojakog blaga, koje bi onda na brzim i lakim ladjama raznosili po svemu svijetu, da ga zamijene za zlato, srebro, jantar i drugo drago kamenje.

Ta se zemlja zvala Istra, narod, koji je nastavaše Istrani, a rijeka, oko koje se naseliše, Istar. Danas se ta zemlja naziva Dobrudža, a ona velika rijeka se zove Dunav.

Oko godine 500. prije rođenja Kristova, dakle prije dvije tisuće i pet stotina godina, življaše u toj zemlji kralj po imenu Aet, koji je imao prekrasnu kćerku Medeju. Dvorovi su se njegovi bijelili na daleko i odrazivali se u valima Crnoga mora. Silno se bogatstvo skupilo u njima. Bijahu ga nakupili hrabri i spretni Istrani tijekom stotina i stotina godina i darovali ga svom starom kralju. Ali vrijednije od svega blaga i od svega dragog kamenja bijaše runo od suhoga zlata, koje su jednom donijeli s daleka pohoda hrabri Istrani svome kralju. Nijedan vladar na svijetu nije tada imao takova što. Pravo pravcato ovnujsko runo, a od blještava suha zlata. I ta se dragocijenost na daleko pročula, pa su je mnogi bogati kraljevi zaželjeli, no hrabri je Istrani ne htjedoše dati. Njome se je smio kititi samo njihov kralj.

Jednoga dana dodoše Istranima u pohode iz daleke grčke zemlje mnogobrojni brodari na svojim ladjama. Bijahu to Argonauti. Istarski ih je kralj počastio i nakon bogate gozbe pokazao im svoju riznicu. Grci se nijesu mogli dosta nadiviti

* Kako bi naši čitatelji što bolje upoznali našu Istru mi ćemo odsada u svakom broju donijeti po jednu pričicu iz njezine povijesti od najstarijih vremena do danas.

Po sličicama, koje donosimo, oni će upoznati lijepu Istru kakova je sada, a po pričama, kakova je nekad bila.

kraljevu bogatstvu, ali najviše ih je privlačilo skupocjeno zlatno runo, zbog kojega bijahu zapravo i došli, da ga ukradu. Ali videći da ga ne će moći oteti, jer ga je čuvala budna straža, naumiše da ga se domognu varkom. Lijepim i laskavim riječima zavedoše kraljevu kćerku Medeju i nagovoriše je neka bi ocu ugrabila zlatno runo i pobjegla s njima u njihovu domovinu Grčku.

Medeja je doista tako učinila. Ukrala je runo ukrcala se žurno na grčke ladje i otplovila s Greima što je brže mogla.

Kada je stari kralj opazio varku digao je na noge svoje Istrane i poslao ih u potjeru za Greima i za odbjeglom kćerkom. Ali Grei su bili lukaviji od Istrana. Oni su najprije zakrenuli prema sjeveru i zaplovili prema unutrašnjosti zemlje Dunavom, kao da će tobože uz vodu. A zapravo su u zgodnom času skrenuli na drugu stranu i otplovili prema jugu i odanle u Grčku. Istrani, misleći da su Grei doista otplovili Dunavom, dadoše se na brzim svojim ladjicama za njima u potjeru. Bijaše ih nekoliko stotina s dvadesetak lakih ladjica. I plovili su tako, plovili teškom mukom uz vodu, a nigdje ni traga ni glasa bjeguncima. Doplovili su čak do sadašnjega grada Beogradu i prešli s Dunava na Savu, ali Grka sa zlatnim runom ne bijaše nigdje. Ploveći Savom dodjoše sve do Ljubljane, pa videći da se dalje ne može ladjama, oni dignuše ladjice na suho, uprtiše ih na ledja i poniješe ih kopnom prema jugu, putujući po lijepoj nekoj dolini.

Jednoga dana zastanu kao začarani. Pred njima je pukla prostrana morska pučina. Bijaše to naš Jadran. Veseli porinuše svoje ladjice ponovno u more i zaploviše sve uokolo te nove zemlje. Kraj bijaše lijep i bogat. Guste šume bile su pune svakojake divljači, uz obalu se praćakalo mnoštvo najraznovrsnijih riba, polja se zelenila od silnog povrća, koje je samo od sebe raslo. Svega bijaše, a ma baš svega kao u kakvom lijepom kutiću raja zemaljskog.

I rekoše Istrani: »Eto nam nove domovine! Ovdje ćemo ostati. Putovali smo skoro pola godine, dok smo doвле došli, pa ako se sada stanemo vraćati proći će opet isto toliko vremena, dok kući dodemo. Bjegunce Grke nijesmo uhvatili, niti smo našli kraljevog zlatnog runa. Vratimo li se bez njega, rarsrdjeni će nas kralj bez milosrdja sve dati posmicati. Ostavimo dakle ovdje. To neka bude naša nova domovina, naša rova Istra«.

Tako i učiniše. Smjestiše se u jednoj dubokoj uvali, podi goše tvrđi grad i u njemu se naseliše.

Od tada se po njima lijepa ta zemlja prozvala Istra i to joj je ime ostalo do dana današnjega. Grad koji podigoše bijaše današnja Pula.

Istrani su nastavili voditi onakav život, kakovim življahu u svojoj staroj postojbini. Ribarili su, lovili divljač, plovili morima i trgovali. Naskoro su stekli veliko bogatstvo i postali su jaki narod, kojeg su se svi susjedi bojali.

Ernest Radetić.

Suze

Što to naše gordo more
Vale penje,
Ljuto cvili,
Plače, stenje,
Dok mu vali tužno zbore
Gordoj sili,
A u kraju zdenom
Pod gorom zelenom?

Tuži vajno rijeku suza
Sa obala
I sa žala,
Što ih rone
S duše bone
Braća naša mala...

Split.

Jos. A. Kraljić.

Iseljenici

Bijaše to pod konac rujna godine 1872. Lijepu francusku pokrajinu Alzaciju-Lorenu zaposjeli su neprijatelji. Došli su Nijemci. Oh, kako bijaše teško alzačkim Francuzima, kada su vidjeli, da gube majku Francusku i da je možda nikada više ne će vidjeti, nego da će godine i godine stenjati pod njemačkim jarmom.

Velik je bio broj onih, koji su odlučili otići od doma, samo da ne ostanu u njemačkom ropstvu. Dugo su oklijevali i odgadjali, jer su se uvijek nadali, da neprijatelj ne će doći, nego da će opet doći njihova braća Francuzi. Ali kada je nadošao zadnji dan i kad je bilo već sigurno da će Alzacijom zagospodariti Nijemac, svi su htjeli da što prije otidju u Francusku. I u zadnji čas krenula je prema Francuskoj nepregledna povorka alzačkih Francuza. Po željezničkim stanicama čekali su ljudi sate i sate, samo da dodju na red i dobiju putne karte. Sve je bježalo u pravu Domovinu. Trgovci su ostavljali svoje dućane, mladići svoje majke i sestre. U gradskoj ubožnici u mjestu Gorze digoše se osamdesetgodišnji starci i na štakama se otputiše prema Francuskoj. Najodlučniji su bili dječaci od petnaest godina.

»Čuvajte naša polja, naše šume i vinograde, dok se vratimo, da vas oslobodimo. A dotle mi ćemo u našoj dragoj Francuskoj biti radnici.«

Strašno je bilo. Svi su putevi, sve ceste, bile pune iseljenika. Ostajale su samo stare majke s ženskom čeljadi. Sve što je bilo muškoga i snažnoga otišlo je u Francusku da se spremi na konačan dan obračuna s neprijateljem, na dan oslobodjenja lijepe francuske pokrajine Alzacije-Lorene .

A druge su godine žene morale same orati.

Sve je išlo prema zapadu. Vozovi prepuni pokušstva lagano su se vukli i zapinjali, muškarci su tjeroali konje, a žene s djecom sjedile medju pokuštvom. Oni siromašniji gurali su svoje stvari u tačkama. Nitko nije htio da ostane pod Nijemcem. Od Metza do granice bile su ceste tako natrpane, kao usred samoga Pariza. Svi su iseljenici bili tužni i nije se čulo nijednoga usklika osim jednog jedinog, a taj je bio: »Živila Francuska!« Njemački žandari, koji su već bili stigili da zaposjednu tu francusku pokrajinu nijesu se usudili ništa kazati, nego su sa zaprepaštenjem gledali odlazak cijele Lorene.

Na večer bi povorké stale, da se odmore. Rasprezalo se konje i bdjelo do jutra na kolima.

Oni, koji su ostajali pitali bi sažalno bjegunce:

»Ta kuda ćete?«

»»Kuda?«« odgovarali su ovi, »u Francusku, u našu dragu majku Francusku!««

»A kako ćete tamo živjeti?«

»»Makar umrli, hoćemo da umremo slobodni. Ne ćemo da postanemo Prusi!«« I odlazili bi plačući.

Da znate koliko je bilo tih iseljenika, dosta neka bude. ako kažem, da je grad Metz imao na zadnji dan mjeseca rujna 1872. 50.000 stanovnika, a dne 1. listopada iste godine manje nego 30.000.

Eto ovakva se ista selidba ponavlja danas u našoj Istri. Ljudi izmučeni bježe krišom preko granice, noseći svu svoju siromaštinu sa sobom.

»Kuda idete?« pitaju ih oni, koji ostaju.

»»Kuda?«« odgovaraju bjegunci. »U Jugoslaviju!«

»A kako ćete tamo živjeti?«

»»Makar umrli od gladi, mi hoćemo da umremo u slobodi. Ne ćemo da postanemo Talijani««.

I tako dolaze nepregledne povorke istarskih bjegunaca Dolaze u Jugoslaviju, da budu slobodni.

Da znate koliko ih je ostavilo dragu Istru, neka vam bude dosta, ako vam kažem, da je prije deset godina bilo u Istri 700.000 Jugoslavena, a danas ih imade samo 600.000. Sto tisuća ih je iselilo, jer ne će da postanu Talijani.

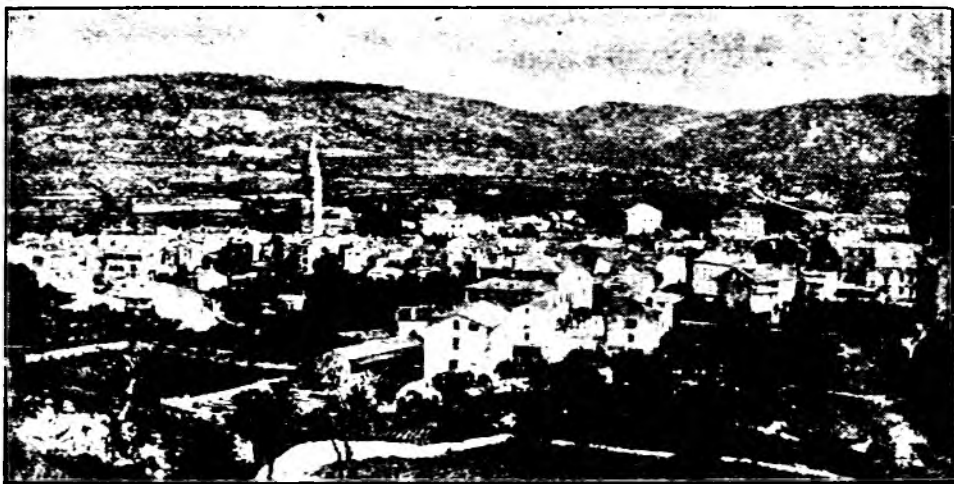
(Iz knjige »Colette Baudoche« od Mauricea Barres-a).

Priredila: Teta Vika.

Lijepa naša Istra

Iz dosadašnjih slika, vi ste, prijatelji mali, možda mislili, da svako mjesto, svako selo naše Istre imade more. Ali tome nije tako. Istra je velika zemlja i u njoj imade krajeva, koji su sate i sate udaljeni od mora. Ima u njoj silnih planina, visokih gora i dubokih provalija... I naša lijepa Učka visoka je jedna gora. Ima čak 1492 metra visine. Dok se na vrh popneš dobrano ćeš se oznojiti. Ali kad jednom gore dođeš i pogledaš oko sebe, nikada više ne ćeš zaboraviti toga krašnoga vidika...

Usred Istre, daleko od mora, a u lijepoj jednoj kotlini prostro se mali jedan gradić, čiju sliku vam evo ovdje donosimo. To je slavni P a z i n grad. Jedan od najrodoljubnijih istarskih slavenskih gradova. Polegao u kotlini, kao pitomo bijelo janješće u zatišju. On je srce Istre. Tamo je bila naša hrvatska gimnazija, koju nam je sad protivnik zatvorio i ondje smo mi učili upoznavati i ljubiti dom i rod. Skoro svaki Istranin, koji je polazio škole, polazio ih je u Pazinu. Tu smo se čeličili u borbi.

LIJEPA NAŠA ISTRA: Pazin-grad.

U Pazinu ima stara jedna tvrđava na visokoj klisuri, podno koje zijeva strahovita provalija. U tu provaliju teče mala rječica i gubi se u njoj. Za velikih kiša znade ta rječica tako nabujati, da provalija ne može svu njezinu vodu progutati, pa se tako napravi ogromno jedno veliko jezero sve oko Pazina. To je upravo veličanstven pogled: posvuda naokolo visoki bregovi, u dolini bijeli jedan grad, a sve oko njega nepregledno jezero.

Pazinci su na glasu junaci, a osobito seljaci iz okolice grada. Svi su oduvijek bili tvrdi Slaveni, još od najstarijih vremena. Iz okolice Pazina, to jest iz sela Berma, bio je i mladi istarski junak Vladimir Gortan, kojega su Talijani lanijske godine na 17. listopada ustrijelili zato što nije htio postati Talijan, što je bio sokol i što nije dopustio, da Talijani našu braću silom vode na birališta.

Cigo

Nije vam to nikakav garavi i musavi ciganin, taj naš Cigo. O, ne! On je lijepo i ugledjeno pseto, duge crne dlake i širokih prsa. Zašto smo ga prozvali Cigom, ne bih znala reći. valjda zato što je dlaka u njega bila tako tamna.

Cigo bijaše još dosta mlad, nije imao ni dvije godine. Kad dječak ima dvije godine on se jedva vuče na nesigurnim nogama i skoro bi radije puzao nego li hodac, ali pas, eh taj vam je onda u naponu snage. Bježi ko pomaman, igra se, skače, laje i lovi, da je milina. Takav bijaše i Cigo. Svi smo ga voljeli, a i on nas. Nitko mu nije bio neprijatelj, pa čak ni naša mačka. S njom se je naprotiv vrlo dobro slagao, jeo s njom iz iste zdjele, a kada bi dobio kakovu kost, on bi je samo malko oglodao, a onda je velikodušno prepustio mački . . .

Jednoga dana desilo se u našem domu nešto nova. Obitelj se naše mačke pomnožila. Za nas djecu to je bilo veliko veselje, ali naš stric bijaše drugog mnijenja. On je izjavio, da se prve mačke moraju baciti u more, jer da je takav prastari običaj. I doista jednoga dana strpa on sve mačice u vreću, odnese ih do obale i pljus s njima u vodu. Jadni se mačići ugušiše u vodi.

Siromašna mačka, bila je neutješljiva. Svi smo je žalili, a vidjeli smo, da je i stricu žao za lijepim malim mačićima. Ali on se držao nekog starog običaja, koji je kazivao, da se mora prve mačice baciti u vodu, jer da će mačka kasnije one koji se budu poslije izlegli mnogo bolje i ljepše odgojiti. A k tome, kaže, da prvi mačići ostanu uvijek slabi i kržljavi.

Cigo je bio tužan. Vidjelo se to na njemu. I on je njuškao po kući, tražeći po svim uglovima ne bi li gdje ugledao male mačice pa da ih slavodobitno donese mački i obraduje je njima. ali uzalud! Mačića nije bilo, pa nije bilo. Nakon uzaludnog traženja i on bi se žalostan legao uz mačku i gundjao.

Jednoga je dana Cigo morao s našim ocem u lov. Kad su se vraćali kući opazi najednoć hrpu djece, koja su nešto vukla k rijeci. Približe se, jer ih je zanimala dječja vika. Pa znate, što je bilo? Djeca su nosila u vreći jedno sitno malo mače, da ga potope u rijeci.

»Zašto hoćete da ga utopite?« pitao je otac, a djeca odgovoriše:

»Siroče je. Ostalo je bez majke, pa kako ga nema tko hraniti bacit ćemo ga u vodu«. Što rekoše to i učiniše. Jedan od njih pograbi mače za vrat i baci ga daleko od obale u valove. Siromašna je životinjica zacvilila i zavitala nekoliko puta repom u zraku, a tada se stala u vodi daviti.

U to se dogodi nešto što nije nitko očekivao.

Cigo, koji je sve to promatrao nije mogao odoljeti. Baci se svom snagom u valove, zapliva na sredinu rijeke i pograbi zubima siromašno mače, koje se već utapljalo. Digne ga visoko iznad vode i dopliva s njime do obale. Djeca su navalila za njim, ali on je bio hitriji. Poput vjetra odjuri kući noseći u zubima mače.

Kad je dojurio do kuće potraži brže bolje staru mačku i položi joj pred šape mlado. Mačka se približila, onjušila mokru životinjicu i smilila joj se, jer ju je podsjetila na njezine male mačiće. Oblizala je i uredila sirotnog mačića, dala mu da se nasiše njezina mlijeka i uzela ga pod svoje. Od onoga se dana stala vidljivo oporavljati, a malo nahoče uz nju, i uskoro bijaše sva kuća radosna, igrajući se s malim mačetom.

A Cigo bi se ponosno posjeo u kut i promatrao sa zadovoljstvom životinjicu, koju je on spasio.

Cigo je uistinu dobra i plemenita životinja, koja donosi radost svima oko sebe, osim . . . zecevima.

Po francuskom priredila: Teta Vika.

ČUDNOVATI SU PUTEVI SUDBINE. Ruski iseljenik knez K. otišao je od kuće prije 10 godina. Pobjegao je iz Krima u času, kada se je približavala pobjedonosna boljševička vojska poznatom ljetovalištu Jalti. U općem metežu izgubila se knezu njegova četrnaestgodišnja kćerka. Knez sam uspio je da se ukrcna na jednu ladju i otplovi u Carigrad. Tamo je zlo živio. Postao je čistilac cipela, a nakon toga mnogo je patio i stradao. Konačno ga je sudbina zanijela u Francusku, u Pariz. Tamo je dobio namještenje kao konobar u jednoj ruskoj gostionici.

Jedne večeri unišla je u gostionu fino odjevena gospodja, a u pratnji jednako tako finoga gospodina. Gosti su sjeli za stol i naručili gospodsku večeru. Posluživao ih je knez-konobar.

Mlada se je gospodja najednom zagledala u staroga konobara i dugo nije mogla skinuti očiju s njega. Iznenada se digne i zagrlila starca, te ga stane sva uzbudjena ljubiti. U konobaru je naime prepoznala svoga oca.

Uskoro se je sve razjasnilo. Za izgubljenju djevojčicu, kojoj se je već po vanjštini poznalo, da je iz plemenite obitelji, zauzeo se je u Jalti jedan engleski diplomata i odveo je sa sobom u Englesku. Tamo je bila primljena u njegovu obitelj, a kada je odrasla do udaje, vjenčala se

s nekim bogatim engleskim tvorničarom, s kojim je pošla na vjenčano putovanje u Pariz. Sreća je htjela, da su pošli večerati upravo u onu gostionicu, gdje je služio njezin osiromašjeli otac. Da nije bilo tog slučaja, sigurno se otac i kći ne bi bili nikada više u životu sreli.

Ovaj je događaj istinit i o njemu su pisale sve francuske i engleske novine. A ipak izgleda kao kakva čudesna priča.

PRIČA O STVORENJU KONJA. U koranu ili turskom svetom pismu čita se ovo: Bog je pozvao vjetar i rekao mu ovo: »Ti ćeš biti duša novome biću, ne ćeš biti više nevidljiv, neuhvatljiv; upodobit ćeš se u lik, kojemu će ljepotu zavidjeti sve životinje«. Bog reče i vjetar južnjak pretvori se u konja, kojemu zaleprša griva, zahrže i munjevito preleti pustarom. — Konju reče: »Ti ćeš biti ljudima izvor naslada, bogatstva, i slave i gospodovat ćeš nad svim domaćim životinjama. Koliko će koji čovjek tebi dati zrna za hranu, toliko ću mu grijeha oprostiti«.

I doista Turcima i Arapima nije konj rob kao kod nas, već ga zovu svojim drugom kao Kraljević Marko, koji je »pola pio, pola Šareu davao«.

KAD SU IZASLE U EVROPI PRVE NOVINE! Prve novine su tiskane u Parizu 30. svibnja 1631. godine. Izdao ih je neki liječnik, a zvale su se »Gazette«. U prvom broju bio je opis nekog mjesta, koje je napao perzijski šah i opkolio ga sa 50.000 pješaka i 15.000 konjanika.

Premda su novine dobro uspjevale i primale darove od najvećih ljudi tadašnjih vremena (kralja Ljudevita XIII. i kardinala Richelieu-a) ipak je njihov vlasnik umro u velikoj bijedi. Na smrtnoj postelji je izjavio: da su novine slične rijeci, koja to više štete napravi, što joj se više zaprijetka stavlja na put.

Majstor Grga loše cilja

Sjedi vam tako majstor Grga, postolar, u svojoj radioni i navlači dretvu. Ponekad povuče i za uha svoga šegrta Pepića, ali to samo onda, kada Pepić pokvari kakav posao...

Gore na zidu objesio krletku, u kojoj mu veseio fućka kos. Fućka Grga, fućka kos, a fućka bome potiho i Pepić. I čitavo je društvanje veselo.

»Jao, majstore, eto onog ernog mačka!« usklikne najednoć Pepić.
»Eto već se popeo na krletku i sad će na, da pojede kosa.«

Majstor se Grga trgne ko da ga je netko šilom otraga ubo. »E, čekaj ti, zlikovče jedan erni, pokazat ću ja tebi, kako se kalupe nabija. Prisjest će tebi moj kos.«

I što bi okom trenuo već je Grga dohvatio remen, omotao njime napravu za smolu, okrenuo se i: tres!

Naprava je poletjela ko strijela prema cрном mačku.

Ali eto nevolje.

Upravo je u tom času otvorio vrata gospodin Jureković, koji je došao da vidi, je li mu majstor Grga već dogotovio eipele.

Naprava za smolu niče pogodila mačka, koji se spretan kao svaki mačak žustro ugnuo, nego je zviznula gospodina Jurekovića posred čela, dok je mačak hitro šmugnuo između njegovih nogu kroz vrata.

No, to je bilo jao i pomagaj iza toga. Ali boije da vam dalje Grginu stamotu niti ne pričam. Jer gospodin ga je Jureković izdevetao na mrtvo ime.

Pa pravo bilo Grgi, kada ne zna ciljati!

Prijatelji Malog Istranina

Jedna mala Istranka, koja se sada nalazi u Jugoslaviji piše nam:

Dragi gospodine uredniče!

Sjećam se MLADOG ISTRANINA još kao malo i sretno dijete. Velim sretno, jer sam ga mogla čitati u onom našem malom kutiću u našoj dragoj Istri. Svakiput, kad je imao doći trčala sam pred poštara, samo da ga prije dobijem.

Sve je to bilo lijepo, ali brzo je minulo. Doživjeli smo tužne dane, kad smo suznim očima gledali, gdje u našu zemlju dolazi tuđinac. Ti su ljudi, isprva tihi i bojažljivi, počeli kasnije da nas gone s naših rodjenih ognjišta. Da spasimo život morali smo ostaviti miđu Istru i sve što nam je u njoj drago.

I evo u novoj domovini, na naše najveće veselje, nadjosmo opet »Malog Istranina«. S velikim veseljem ga čitamo i jedina nam je želja, da ne prestane izlaziti.

Pišem Vam i u ime moje male sekice, koja još nije vješta pisanju, ali list dolazi na njezino ime i ona vrlo rado sluša čitanje iz »Malog Istranina«, a pomalo već i sama čita.

Pozdravljamo sve male Istrane i molimo Vas, da im kažete, da sliku naše drage Istre i mi nosimo duboko ucijepljenu u naša srca.

Istarski Vam pozdrav od Vaše

Dušice Mihaljević

i njezine sekice Vesne sada u Čakovcu.

*

Dragi gospodine uredniče!

Dok još nije izlazio naš dragi list MALI ISTRANIN mi smo vrlo malo znali o lijepoj našoj, ali tužnoj sestri Istri. Ali danas, nakon što smo je upoznali putem »Malog Istranina«, da samo vidite, kakva je tišina u razredu, kada nam naša učiteljica stane pričati o Istri.

Mnogo se žalostimo, kada čujemo, da naša mala braća nemaju nikave slobode, pa da im se brani čak i govoriti materinskim jezikom. Jao, koliko moraju da trpe ti mali Istrani! Lijepo nam ih pozdravite i poručite im, da ih mi ne ćemo zaboraviti i kažite im, da mi mnogo volimo našeg »Malog Istranina«, koji nam o njima priča. Štaviše, zaželjeli smo, da iz

njega naučimo koju pjesmicu, pa smo odabrali »Rastuženi slavulj«, jer je lijepa i lagana.

Srdačno Vas pozdravljamo

Učenici i učenice

drž. osnovne škole u Barilovićkom Leskovcu.

Hvala Vam, dobra djeca, i vjerujte, da će svaki Istranin s velikim veseljem pročitati ovo Vaše uistinu krasno pisamee.

Uzvrća Vam pozdrave

Urednik.

*

Mali Berislav Tomašić stupio je ove godine istom u prvi razred, pa još ne zna onako lijepo i kićeno pisati. Dostavio nam je zato sličicu i molio nas, neka bi svoj drugoj djeci ispričali ovo: I on je Istranin, ali je rođen u Zagrebu. Sve do nedavna bio je u Istri, kamo ga je tata poslao k rođacima, da barem vidi onu lijepu zemlju u kojoj mu nije sudjeno živjeti. Sada se je vratio opet u Zagreb i kad je čuo da izlazi ovdje »Mali Istranin«, odmah ga je nabavio i uvijek roni suze, kad sluša, što mu tatica čita iz »Malog Istranina«. On je dolje u Istri naučio nešto i talijanski, ali otkako je vidio kako Talijani muče njegovu braću male Istrane odlučio je da nikada više u tom jeziku ne progovori niti jednu riječ. On je vidio

svojim rođenim očima, kako su tužni mali Istrani, koje muče talijanski učitelji i oblače ih silom u crne košulje. I obećao im je, da će im drugiput, kada se vrati opet u Istru, donijeti mnogo, mnogo crvenih sokolskih košulja.

Pogledajte, eto, tog malog junaka, pogledajte malog Berislava Tomašića!

*

Od 1. do 31. listopada darovali su u fond našeg lista ovi prijatelji Istre i malih Istranina:

po 3.— Din: Pero Tedeschi Ivov, učenik, Korčula; Ivan Turato, Sušak; Dr. Hedi Jelušić, Ogulin; H. Dominković, Smederevo; Radoslav Defar, Brod n/S.; Blagoje Dujmović, Beograd; M. Milanković, Kotoriba; Marija Bonić, Beograd; Anton Lipovž, Divulje;

po 4.— Din: Petar Grbac, Novisad;

- po 8.— Din: Edo Bolčić, Zagreb; Marija Švaglinac, Zagreb; Jakob Pečar, Novisad; Vladimir Kurtin, Krilo-Jesenica; Josip Honović, Tivat; Ivan Kestranek, Koprivnica; Mr. Ljubomir Matana, Šibenik; Andjeo Lorencin, Sušak;
- po 18.— Din: Anta Božić, Subotica;
- po 38.— Din: Juraj Jurišić, Makarska; Mr. Vjeko Ujčić, Zemun; A. S. Beli Manastir;
- po 40.— Din: Tomo Jurišić, Makarska;
- po 64.— Din: J. Rakić, Split;
- po 88.— Din: Niko Milačić, prof., Sušak.

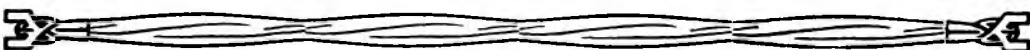
Liječnik Dr. Ante Švalba, Sušak, pretplatio je osim svog primjerka još tri učenika.

Jadranska plovidba na Sušaku pretplaćuje 10 primjeraka.

Općina Donji Miholjac, pretplaćuje 5 siromašnih učenika; Gradsko načelstvo Bakar 3; Građsko načelstvo Sušak 20; Općina Makarska 22; Gradsko načelstvo Osijek 12; Općina Kuna 12; Općina Šibenik 7; Općina Benkovač 11; Općina Poljica 10; Općina Trilj 8; Gradsko načelstvo Sarajevo 12 i još mnoge druge općine po 1 ili 2 komada.

Sokolsko društvo Rab daje svojim sokolićima svakog mjeseca 15 primjeraka »Malog Istranina«; Sokolsko društvo Ivanićgrad 23 komada; Sokolsko društvo Novska 20 komada; Sokolsko društvo Krapina 10 komada.

Svim se darovateljima, rodoljubnim općinama i drugim patriotskim ustanovama najusrdnije zahvaljujemo u ime nadarenih siromašnih učenika, kao i u ime zarobljenih malih Istrana.

Mala pošta

Boris Luznar, Sušak. Hvala Vam lijepa na slikama Istre. Nekoje ćemo upotrebiti dok dodu na red. Iza toga ćemo Vam sve slike vratiti u redu.

Arsenije Bartulović, Split. Primili smo Tvoje lijepo pisanje i sliku. Hvala Ti, što toliko misliš na sudbinu Istre i malih Istrana. Budeš li tako odvažan i kad ponarasteš, kako si sada u ovom pismu, Istra naša može od Tebe mnogo očekivati.

Marijan Mikovčić, Novigrad. Lanjske su godine izišla samo tri broja M. ISTR., jer je list počeo izlaziti istom u ožujku. Ove školske godine izlazi redovito, pa ste ti i prijatelj Đorđe Vuksan dobili u redu prvi i drugi broj, a sada evo i treći.

Milogaj Badovinac, Sušak. Zahvaljujemo na pozdravu. O tebi smo već dosta čuli još prije nego što si se dao na posao da proširiš našeg Malog Istranina. Pričala nam teta Vika. A vidimo, da si doista vrijedan, pa da zaslužuješ da te se drugoj djeci stavi za uzor. Tako malen dječak, pa tako radin. Poslali smo ti daljnjih 10 kom. M. ISTR. tako da ćeš ih odsada dobivati ukupno 30 komada.

Ti, koji si tamo na granici i svakog dana možeš gledati našu lijepu Istru, modru Učku i blistavu Opatiju, pozdravi ih u naše ime. A predješ li kadgod na Rijeku ne propusti pozdraviti svu onamošnju zarobljenu malu braću.

ODGONETKA

zagonetke u 2. broju »Malog Istranina«

O MUCI GROZDOVI VISE.

ZAGONETKE.

Rebus.

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26.
Za tiskaru odgovara: Dragutin Šulce, Zagreb, Klajićeva ulica 4.
